

מַגְנֵחַ הַמְטָבַח, הַכֵּלִים וְהַתְּבַשִּׁילִים¹

einen Topf aufs	שָׁפוֹת אֶת הַקְּדֵרָה	א. בִּירָה וּכְלֵי בִירָה.
Feuer setzen	בִּירָה, בִּירִים Herd	
entaschen (את הכירה)	פְּתַח הַבִּירָה (דרכו מכניסים עצים)	
קְטוֹם – כסות את שארית האש באפר	Herdtüre	
מְלַקְחִים Feuerzange	פִּי הַבִּירָה (דרכו גורפים את הכירה)	
מַפְיֹחַ Blasebalg	לוח הַבִּירָה Herdplatte	
מְנִיף (ללבות בו את האש) Fächer	בֵּית־שְׁפִיטָה – מקום בו ישפתו את הקדרות	
תְּצִיבָה Dreifuss	יֹרֵת הַבִּירָה Kessel	
יָעָה Schaufel	תַּנּוּר Ofen	
אֶסְבָּלָה Rost	תַּנּוּר מְמַלְטֵל beweglicher, tragbarer	
מְדוֹרָה Holzstoss	Ofen	
שְׂפוּד Bratspiss	כָּנוֹן Feuerkopf	
מְרָדָה Schieber	עָרוֹף עֵצִים Holz zurichten	
רָדָה herausholen	הַצֵּת (בגפרור), הַבְּעֵר, הַדִּלֵּק, שָׂרוּף	
נִחֲלָת (נחלים) בוערת, לוחשת, עוזמת	anzünden	
פְּחָם (פחמים)	הִסַּק (תנור) einheizen	
פְּתִמֵּי־אֶבֶן Steinkohlen	הִסָּקָה, הִסַּק Heizen	
כִּבֵּה נִחְלִים Kohlen löschen	לְבִיָּה anfachen	
רִמָּץ – אפר הם	לְבִוֵּי Anfachen	
אֶפֶר Asche	חֲתָה (כאש) scharren	
מְעֻשְׁנָה Kaminschornstein		

¹ נלקטו וסדרו על ידי הועדה למגנחי המטבח. הכלים והתבשילים ליד ועד הלשון העברית בירושלים (א. מ. לייפשיץ, יושב ראש, הרב ש. א. ס. ש"י עגנון – חברים) ובהשתתפות חברי-הועד: ח. ג. ביאליק, ד"ר יצחק אפשטיין, דוד ילין, ד"ר א. מ. זיא ויוסף מיוחס. רשימה ג: תבשילים ומאכלים ורשימה ד': שלחן ועריכתו – תבאנה בחוברת הקרובה.

Seiher	מְסַנֵּת	Schornsteinfeger	פִּיחַ
Hackmesser	קוּפִיץ	Schornstein fegen	פִּיחַ
	צָרְצוּר - כד של חרס	ב. בשול וכלי בשול.	
	מְפִי, מְפִיזת - בקבוק שפיו עשוי לטפס	Küche	מְבַתָּה, בֵּית-תְּבָשִׁיל, -מְבַשְׁלוֹת
Topf	{ סיר (סירות)	Koch	מְבַתָּה
	{ קִדְרָה - של חרס	"	מְבַשֵּׁל "
	אֶלְפָס - קדרה של חרס שמוחה	Köchin	מְבַתֶּת
Bratpfanne	מְחַבֵּת (צפה)	"	מְבַשְׁלוֹת "
	מְרַחֶשֶׁת (עמקה)	Konditor	בָּקָח
Krug	כֵּד	Konditorin	בָּקַחַת
Theekanne	קוּמְקוּם	Reibeisen	מְנִירֶת
Zunge der Kanne	יָד הַקוּמְקוּם	Reisk, גָּרֵר (במגררת)	רֶסֶק, גָּרֵר
Krüglein	קִיתוֹן (כד קטנה)	Kochen	בִּשֵׁל
Henkel	אֶגֶן	einmachen	טַגֵּן
	קִנְקוֹן - כד למשקין	aufsieden	הִרְתַּחַת, רִתַּח
Flasche	בְּקִבּוֹק	braten	צָלָה
	צִנְצִנֶּת - כלי זכוכית לשמור פרות וירקות	rösten	קָלָה
Einmachglas	זכוכית בהם	einkochen	שָׁלוֹק (בשל הרבה)
	אֶגְמָל - כלי לנטילת ידיים	קְלוּט-יצק מים רותחין על קמח, בצק, וכי	קְלוּט-יצק
Samovar	מְחָם	Abgebrühtes	קְלוּט (חלטים)
	צִלוּחִית - בקבוק קטן	über-	שָׁפוּעַ (שפעת הנויר, שפעת הקדרה)
Becken	גִּינִית (כלי נחשת גדול)	laufen	
Stößel	מְבַתֶּשֶׁת	Eimer	דְּלִי
Zerstößen	בְּתוֹשׁ - דוק במכתשת	Fass	חֶבֶת (ערה, דלה, שאב חבית)
Mörser	עֵלִי	Pumpe	מְשַׁאֲבָה
Stößel	מְדוֹכָה, מְדוֹדָה	schöpfen	דָּלָה, שְׁאוּבָה, עָרָה
	בְּלוּל, גְּבוּל - ערב קמח במים	Spulichteimer	עֶבִיט (של שופכין)
	בְּלָה - ערוב הקמח והמים	Spulicht	שׁוֹפְכִין
	עֶרְבָב - שני חמרים יבשים זה בזה	laufr	טָמוֹן, הִטְמוֹן (את החמין)
	לֹשׁ	siedendes Wasser	רוֹתְחִין
	לִישָׁה	warmes Wasser	חֶמֶן
	גְּלָגֵל - גמור הלישה	[kaltes Wasser]	צוּנְנִין
	גְּלָגוּל - גמר לישה	laues Wasser	פּוֹשְׁרִין
	עֶסֶת - כל מה שאדם לֹשׁ בפעם אחת	wärmen	הִחַם, חֶמֶם
	בְּצֶק - חלק מן העסה	räumen	רְמוּצָה - ירק צלוי ברמץ

senzen (להסיר את השערות) תרזה	עסה מוגלגלת - שנמרה לישתה
הבקה - להסיר שרי ניצות	ערכה Trog
בשר תפל (לא מלוח)	מקראת, קרץ - חתיכת בצק שנתכה
פזור (מלח על הבשר)	שאור Sauerteig
שרה (בשר במים) einweichen	משארת - גיית לחמוץ שאור Backtrog
מלח גס dicke Salz	חמץ - מחמצת Gesäuertes
מלח דק feine Salz	תפוח anschwellen
מלח גס מן הגס dickste Salz	בצק חרש - בצק שנתקלקל, בצק עבה
מלח דק מן הדק feinste Salz	וקשה
ציר (ציר אדם היוצא מן הבשר בשעת	קרוע, קמוץ (בצק) - הפרש חתיכה מן
Fleischsaft (מליחה)	העסה
צמות (הצמתת בשר בחומץ) pöckeln	מערוץ Walgerholz
מחל - מים היוצאים מן הפרות	ערך (בצק) walgern
עסים - מהל פרות מרוקח	טבלת ערכה Walgerbrett
בול (של מלח) Klumpen	רדה (פת) herausholen
שחק מלח Salz zerreiben	קרום הלחם Brotkruste
שריה Einweichen	נפה (לקמח) Sieb
Gefäss zum { כלי שריה (לבשר)	כברה (גדולה) Sieb
Einweichen { משרה (לפרות)	גפה Sieben
מלוח salzen	כבור "
מליחה Salzen	תרקד "
מכבר מליחה, מסרג, סרדה - כלי למליחת	כפר (י) Laib
הבשר	פרוסה Stück (Brot)
נפץ (המלח מעל הבשר) abschütteln	בצוע zerschneiden
הדחת (הבשר) Abspülung (des Fleisches)	פרום zerstückeln
הדחת (הכלים) Abspülung (der Gefässe)	חלות (של שבת, לחם לבן) Weissbrot
" הדחת (הרצפה)	לחמניות, גלוסקאות Brötchen
" שטוף (כלים)	מצות ungesäuertes Brot
של חלב, חולב (כף חולבת) milchig	סלת feines Mehl
של בשר fleischig	סלת - עשה סלת
תפל - מאכל שאיננו של בשר ולא של חלב	אפה backen
קלת (לפרות) Korb	אופה, נחתום Bäcker
לתות - נתון חטים במים או שעורים	בית מאפה Bäckerei
לשם עשית גריסין	מלוג (מלינת ראש ועורות על ידי רותחין
	או רמץ) abbrühen